

سەرخۇش ئوقۇشلۇقلار دۇنياسى — 3

دۇنيا بالىلار ئىدە بىياتىدىكى مەشھۇر سەرلەر

سەۋزە ساقال

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

شىنجاڭ ئېلېكترون ئۇن - سىن نەشرىياتى

سەر خۇش ئوقۇشلۇقلار دۇنياسى — 3

دۇنيا بالىلار ئەدەبىياتىدىكى مەشھۇر ھېكايىلەر

سەۋزە ساقال

ئاپتورى: رېنارد [فرانسىيە]

تەرجىمە قىلغۇچى: ئاسىيە كېرەم

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

شىنجاڭ ئېلېكترون ئۇن - سىن نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

世界儿童文学名著故事:维吾尔文/阿斯艳·克然木译. —喀什:喀什维吾尔文出版社;乌鲁木齐:新疆电子音像出版社, 2009.1

(“学海乐园”阅读系列;3)

ISBN 978-7-5373-1736-8

I. 世… II. 阿… III. 童话-作品集-世界-维吾尔语
(中国少数民族语言) IV. I18

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2009)第 013897 号

书 名: 红萝卜须
作 者: 赖纳 [法]
翻 译: 阿斯艳·克然木
责任编辑: 艾尼瓦·库迪力克
责任校对: 克尤木·吐尔逊
出 版: 新疆喀什维吾尔文出版社
新疆电子音像出版社
地 址: 乌鲁木齐市西虹西路 36 号
邮 编: 830000
发 行: 新疆新华书店
印 刷: 新疆八艺印刷厂
开 本: 787mm×1092mm 1/32
印 张: 2.5
版 次: 2009 年 1 月第 1 版
印 次: 2009 年 2 月第 1 次印刷
书 号: ISBN 978-7-5373-1736-8
定 价: 60.00 元 (全十册)

بۇ كىتاب دەۋر ئەدەبىيات - سەنئەت نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىنغان 1997 - يىل 8 - ئاي 1 - نەشرى، 1 - باسمىغا ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى.

本书根据时代文艺出版社 1997 年 8 月第 1 版、第 1 次印刷版本翻译出版。

كىتاب ئىسمى: سەۋرە ساقال

ئاپتورى: رېنارد [فرانسىيە]

تەرجىمە قىلغۇچى: ئاسىيە كېرەم

مەسئۇل مۇھەررىرى: ئەنۋەر قۇتلۇق

مەسئۇل كوررېكتورى: قەييۇم تۇرسۇن

نەشرىيات: قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

شىنجاڭ ئېلېكترون ئۇن - سىن نەشرىياتى

ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى شىخۇڭ غەربىي يولى 36 - قورۇ

پوچتا نومۇرى: 830000

تارقاتقۇچى: شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسى

زاۋۇت: شىنجاڭ بايى باسما زاۋۇتى

فورماتى: 787×1092 م م، 1/32

باسما تاۋىقى: 2.5

نەشرى: 2009 - يىل 1 - ئاي 1 - نەشرى

بېسىلىشى: 2009 - يىل 2 - ئاي 1 - قېتىم بېسىلىشى

كىتاب نومۇرى: ISBN 978-7-5373-1736-8

باھاسى: 60.00 يۈەن (10 قىسىم)

كىرىش سۆز

«سەۋزە ساقال» يۇمۇر بىلەن مەسخىرە سىڭدۈرۈلگەن كىشىلىك ھايات كارتىنىسى بولۇپ، ھەسرەتلىك كۈلگە چىقىپ تۇرغان ئائىلە تېمىسىدىكى بالىلار ھېكايىسىدىن ئىبارەت. بۇ ھېكايىنىڭ ئەڭ چوڭ مۇۋەپپەقىيىتى تىپىك پېرسوناژ «سەۋزە ساقال»نىڭ يارىتىلغانلىقىدا. بۇ بەختسىز بالا ئاق كۆڭۈل، ئەقىللىق بولۇپ، باشقا بالىلاردەك مېھرىبان ئاتا-ئانىغا، ئىللىق ئائىلىگە موھتاج. ۋەھالەنكى، ئالا كۆڭۈل ئانىسى ئۇنى ھەممە يەردە خورلايدۇ، شەخسىيەتچى ئاكىسى بىلەن ئاچىسى ئەتراپىدىكى مۇھىتتىن پايدىلىنىپ، ئۇنى بوزەك ئېتىدۇ. ۋاقىت ئۇزارغانسېرى «سەۋزە ساقال» بارا-بارا غەلىتە مەجەزلىك، ئۆزىنى پەس كۆرىدىغان بالا بولۇپ قالىدۇ. بۇ ھېكايە ناچار مۇھىتنىڭ ياخشى بالىنى يامانغا ئۆزگەرتىۋېتىدىغانلىقىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ. بۇ ھېكايىنىڭ مەزمۇنى دەل «ياغاچ قونچاقنىڭ ئاجايىپ سەرگۈزەشتىلىرى»نىڭ ئەكسىچە بولسىمۇ، لېكىن ھاياتلىق تەربىيىسى جەھەتتىكى ئەھمىيىتىدىن قارىغاندا تامامەن ئوخشايدۇ.

«سەۋزە ساقال»نى فرانسىيىلىك ھېكايىچى رېنارد (Jules Renard 1864 — 1910) يازغان. ئۇنىڭ ناتۇرالزم-چىلار بىلەن مۇناسىۋىتى ناھايىتى زىچ بولغان، ئۇ تەبىئەت بىلەن كىشىلىك ھاياتنى ئىنچىكە ۋە چوڭقۇر كۆزەتكەن. ئۇ گەۋدىلەندۈرۈشنى ئىپادىلەشتىن مۇھىم بىلىدىغان ئەدەبىي رەسسام. ئەسلىي ئەسىرى 1894 - يىلى نەشر قىلىنغان. نەشر قىلىنغاندىن كېيىن، كىتابخانلارنىڭ ئالقىشىغا ئېرىشتىم، سەھنە تىياتىرى قىلىپ ئۆزگەرتىلىپ، كىنو قىلىپ ئىشلىنىپ، ناھايىتى زور مۇۋەپپەقىيەت قازانغان. خۇددى ئاQ جۇڭگولۇقلارغا تونۇشلۇق بولغاندەك، فرانسىيىدە دىمۇ «سەۋزە ساقال» ھەممە ئادەمگە تونۇش پېرسوناژ ھېسابلىنىدۇ.

بۇ كىتاب ئەسلىي ئەسەرنىڭ تۆتتىن بىر قىسمىغا توغرا كېلىدۇ.

فەن چۈەن

1997 - يىلى 8 - ئاي

مۇندەرىجە

- 1 «سەۋزە ساقال» دېگەن بۇ بالا
- 8 توخۇ كاتىكى
- 10..... قىرغاۋۇل
- 13..... قارا بېسىپتۇ
- 14..... گارشۇك
- 17..... توشقانلار بىلەن تەڭ بەھرىمەن بولۇش
- 19..... ئوۋ مىلتىقى
- 23..... كاناي
- 25..... كۈندىلىك دەرس
- 29..... يېڭى يىل
- 33..... ئارزۇ
- 35..... قەلەم
- 38..... پىت
- 43..... خۇددى بروتىسقا ئوخشاش
- 46..... دادىسى بىلەن يېزىشقان خەتلەر

سەۋزە ساقال

51..... كەپە

54..... مۈشۈك

57..... قوي

61..... كۈمۈش تەڭگە

66..... ئاسىيلىق

70..... تۈگمەس سۆز

«سەۋزە ساقال» دېگەن بۇ بالا

1

«سەۋزە ساقال» نىڭ چىرايى بىر ئازمۇ يېقىملىق ئەمەس:
بۇرنى خۇددى نوگايئامۇتتەك چوقچىيىپ تۇرىدۇ، قۇلقىدىكى
كىردىن كېپەك ئۆرلەپ تۇرىدۇ، بوينىنى چەمبەر سېلىپ
قويغاندەك قېلىن قاسماق بېسىپ كەتكەن، ئاغزىدىن
سېسىق پۇراپ تۇرىدۇ، ئۇ پۇتلىرىنى ناھايىتى ئېغىر
يۆتكەيدۇ، ئېڭىشىپ ماڭىدۇ، بەك سەت كۆرۈنىدۇ. ھەممە
ئادەم ئۇنى «سەۋزە ساقال» دەيدۇ. ھەم شۇنداق دەپ ئادەتلىنىپ
كەتكەن. بىرەر سى ئۇنىڭ ھەقىقىي ئىسمىنى چاقىرسا
ئاڭلىغۇچى ھەيران قالىدۇ، چاقىرغۇچى چاقىرىشتىن
ئىلگىرى ھامان ئارىسالدى بولىدۇ.

— نېمە ئۈچۈن ئۇنى «سەۋزە ساقال» دەيدۇ؟ چېچى
سېرىق بولغاچقىمۇ؟

— شۇنداق، لېكىن ئۇنىڭ قەلبى تېخىمۇ سېرىق، —
دەپ جاۋاب بېرىدۇ «سەۋزە ساقال» نىڭ ئاپىسى رېپىك خانىم.

«سەۋزە ساقال» نىڭ ئائىلىسىدە دادىسى رېپىك ئەپەندى،
ئاپىسى رېپىك خانىم، ئاچىسى ئېللىستىن ۋە ئاكىسى
فېنكىس قاتارلىق بەش جان بار. «سەۋزە ساقال» بالىلارنىڭ
كەنجىسى.

بۇلاردىن باشقا، يەنە بىر ئىشلەمچى ئايالمۇ بار.

رېپىكلارنىڭ ئۆيىدىكى ئالبومدا رەسىم ناھايىتى كۆپ.
ئاچىسى ئېللىستىن بىلەن ئاكىسى فېنكىسنىڭ رەسىمى
ئالاھىدە كۆپ.

— لېكىن «سەۋزە ساقال» نىڭچۇ؟

— مەندە ئۇنىڭ كىچىك چېغىدىكى رەسىملىرى بار، —
دەپ جاۋاب بېرىدۇ رېپىك خانىم، — لېكىن ئۇ رەسىمگە
ناھايىتى چىرايلىق چۈشكەنلىكتىن باشقىلار ئېلىپ
كېتىپ، ئۆزۈمدە بىرەر پارچىسىمۇ قالمىدى.

ئەمەلىيەتتە «سەۋزە ساقال» نى ھېچكىم رەسىمگە
تارتىپ باققان ئەمەس.

ئۆيىدە «سەۋزە ساقال» ھەممىدىن بۇرۇن ئورنىدىن
تۇرىدۇ. قىش كۈنلىرى سەھەردە تاڭ يورۇپلا كارىۋاتتىن
چۈشۈپ سائەتنى سىلاپ كۆرىدۇ، بارماقلىرى بىلەن

دۇنيا بالىلار ئۆدەپىياتىدىكى مەشھۇر ھېكايىلەر

سائەتنىڭ چوڭ - كىچىك ئىستىرىلكىلىرىنى سىلاپ باقىدۇ.

5

بىرەرسى «سەۋزە ساقال»نى باشقا بىرسى بىلەن پاراڭ سېلىشقا تونۇشتۇرسا، ئۇ ھەمىشە ئۆزىنى قاچۇرىدۇ، بېشىنى تولغاپ، قولىنى كەينىگە قىلىپ، تامغا سۈركىلىپ تۇرىدۇ. ئەگەر ھېلىقى ئادەم ئۇنىڭدىن:

— مېنى سۆيۈپ قويۇشنى خالامسەن، — دەپ سورىسا، ئۇ ئەزىملىك بىلەن جاۋاب بېرىدۇ:
— ۋاي! ئۇنداق قىلىشقا بولمايدۇ.

6

«سەۋزە ساقال» ئىككى قولىنى يانچۇقىغا سېلىۋېلىشقا ئامراق.

ئۇ رېپىك خانىمغا ئۇچراپ قالغاندا قولىنى يانچۇقىدىن دەرھال چىقىرىۋالىدۇ، لېكىن كۆپ ھاللاردا كىچىك قىلىپ قالغان بولىدۇ.

بىر قېتىم رېپىك خانىمنىڭ ئاچچىقى كېلىپ، «سەۋزە ساقال»نىڭ يانچۇقىنى تىكۋەتتى، ھەتتا قولىنىمۇ يانچۇققا تىكىپ قويدى.

7

«سەۋزە ساقال» باشقا بالىلار بىلەن ھەر خىل ئويۇنلارنى ئوينىيدۇ.

قىش بولۇپ، مۇز تېپىلىدىغان كىچىككىنە مەيدان

سەۋزە ساقال

تەييارلايدۇ.

سەكرەپ ئوينىغاندا، ئۇ ھەمىشە ئېگىشىپ بېرىدۇ،
 بالىلار ئۇنىڭ ئۈستىدىن، بېشىدىن سەكرەپ ئۆتىدۇ.
 تۈرنىڭ ئوينىغاندىمۇ باشقىلار ئۇنىڭغا بۇيرۇق بېرىدۇ،
 ئۇنىڭ ھەممە ئەر كىنلىكى قۇربان بولسىمۇ مەيلى.
 مۆكۈشمەك ئوينىغاندا، ئۇ شۇنداق پۇختا مۆكىدۈكى،
 باشقىلار ئۇنى ئۇنتۇپ كېتىدۇ.

8

«سەۋزە ساقال» ئۆيدىكى ئىشلەمچى ئايالغا:

— ئەگەر رېپىك خانىم ئۆزۈڭنى ياخشى كۆرسۇن
 دېسەڭ، ئۇنىڭ ئالدىدا مېنىڭ يامان گېپىمنى كۆپرەك
 قىلىپ تۇر، — دەيدۇ.

9

رېپىك خانىم ھېچنېمىدە ھېچنېمە يوق ئۆزىچە كۈلۈپ
 قويدۇ.

«سەۋزە ساقال» بۇ ئانام ماڭا قاراپ كۈلدى، دەپ بىلىپ،
 خۇشلۇقىدا ئانىسىغا ئەگىشىپ كۈلىدۇ.

لېكىن رېپىك خانىم قاپقىنى تۇيۇقسىز تۈرۈۋالىدۇ.
 ئۆلگۈدەك قورقۇپ كەتكەن «سەۋزە ساقال» نەگە
 قېچىشنى بىلەلمەي قالىدۇ.

10

رېپىك خانىم «سەۋزە ساقال»غا مۇنداق دەيدۇ:
— بىر ئادەم يىغلىغاندا ئۆزىنىڭ نېمىشقا
يىغلىغانلىقىنى بىلىشى كېرەك.
بىردەمدىن كېيىن رېپىك خانىم «سەۋزە ساقال»نىڭ
تەرسالىقىدىن باشقىلارغا مۇنداق دەيدۇ:
— مېنى نېمە قىل دەيسىلەر؟ ئۇنىڭ كاختىغا
سالسام، كۆزىدىن بىرەر تامچە ياشمۇ چىقمايدۇ!

11

رېپىك خانىم مۇنداق دەيدۇ:
— ئاسماندا كىچىككىنە داغ بولسا، يولدا بىر دۆۋە پوق
بولدۇ، «سەۋزە ساقال» مانا شۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئۆزىگە
مەنسۇپ، دەپ قارايدۇ.
ئۇ يەنە مۇنداق دەيدۇ:
— ئۇ ناھايىتى تەكەببۇر، شۇنچىلىك تەكەببۇركى،
باشقىلارنىڭ دىققىتىنى ئۆزىگە جەلپ قىلىش ئۈچۈن،
ئۆلۈۋېلىشتىن يالتايمايدۇ.

12

ئۆلۈۋېلىش دېگەندە، راست، «سەۋزە ساقال» چېلەكتىكى
سۇدا ئۆلۈۋالماقچىمۇ بولغان، تۇمشۇقىنى سۇغا تىققان چاغدا
پەلتو كىيگەن بىرسى ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ، چېلەكنى ئۆرۈۋەت-

سەۋزە ساقال

كەن، سۇ تۆكۈلۈپ كەتكەن، شۇنىڭ بىلەن «سەۋزە ساقال» ئۆلمەي قالغان.

13

بەزىدە رېپىك خانىم باشقىلار بىلەن «سەۋزە ساقال» ئۈستىدە سۆزلىشىپ قالسا، ھامان ئوچۇق كۆڭۈللۈك بىلەن مۇنداق دەيدۇ: ئەگەر «سەۋزە ساقال»نى چوشقا كۈچۈكى يەپ كەتمىگەن بولسا، كەلگۈسى ئۇ يوغىناپ كەتكەن بولاتتى.

14

«سەۋزە ساقال» ساددىلىق بىلەن ئويلاپ كېتىدۇ: ئەگەر بىرەر كىشى ئاكام فېنكىسقا ياساپ بەرگەندەك، ماڭىمۇ ياغاچ ئات سوۋغا قىلغان بولسا، دەرھال سەكرەپ چىقىپ، شۇ ياغاچ ئاتقا مىنىپ ئوچۇپ كەتكەن بولاتتىم.

15

ئاچىسى ئېلىستىن يېقىندا توي قىلماقچى بولدى. رېپىك خانىم ئۇنى «سەۋزە ساقال»نىڭ نازارىتى ئاستىدا يىگىتى بىلەن ئايلىنىپ كېلىشكە رۇخسەت قىلدى. — سەن ئالدىمىزدا مېڭىۋەر، — دېدى ئاچىسى ئېلىستىن، — سەن يالغۇز سەكرەپ ئويناۋەرگىن. شۇنىڭ بىلەن «سەۋزە ساقال» بۇ ئىككىسىنىڭ ئالدىدا مېڭىپ، يالغۇز سەكرەپ باقتى، ئارىسالدى بولدى، قەدىمىنى

دۇنيا بالىلار ئەدەبىياتىدىكى مەشھۇر ھېكايىلەر

تويۇقسىز ئاستىلاتقاندا، ئۈزۈلمەي كېلىۋاتقان سۆيۈشۈش ئا-
ۋازلىرىنى ئاڭلاپ قالدى.

ئۇ يۆتىلىپ قويدى.

ئۇ بىر خىل غەزەپ ۋە بىئاراملىق ھېس قىلدى.

مەھەللىدىكى كرىست تاختىنىڭ ئالدىغا بېرىپ، شەپ-

كىسىنى يەرگە تاشلىۋېتىپ، غەزەپ بىلەن سۆزلىدى:

— مېنى مەڭگۈ بىرەرسى سۆيمەسمۇ؟

بۇ گەپنى ئاڭلىغان رېپىك خانىم تامنىڭ كەينىدىن بې-

شىنى چىقاردى، ئۇنىڭ لەۋلىرىدە قورقۇنچلۇق تەبەسسۇم

جىلۋە قىلدى.

شۇنىڭ بىلەن «سەۋزە ساقال» ئالاقزادە بولۇپ، يەنە بىر

ئېغىز گەپ قوشۇپ قويدى:

— ئاپامدىن باشقا.

توخۇ كاتكى

دېرىزىدىن قارىسا، ھويلىنىڭ بۇلۇڭىدىكى توخۇ كاتە-
كىنىڭ ئوچۇق تۇرغان ئىشىكى غۇۋا كۆرۈنەتتى.
— «سەۋزە ساقال»، كاتەكنىڭ ئىشىكىنى چىڭ ئېيتىپ
قوي! — دېدى رېپىك خانىم كەنجى بالىسىغا.
ئۈستەل ئاستىدا ئويىناۋاتقان «سەۋزە ساقال» بۇ گەپنى
ئاڭلاپ دەرھال ئورنىدىن تۇرۇپ، ناھايىتى قورۇنۇپ مۇنداق
دېدى:

— لېكىن، ئاپا، قورقىدىكەنمەن، مەن...
— نېمە؟! — دەپ ۋارقىرىدى رېپىك خانىم، — شۇنچە
چوڭ بولغان بالىمۇ قورققان بارمۇ؟ قىزىق گەپ، تېز ماڭ!
لېكىن «سەۋزە ساقال» يەنىلا ئارىسالدى بولۇپ، مېڭىش-
قا پېتىنالمىدى.

ئاپىسى ئۇنىڭغا توۋلىدى:
— ئەمدى چىقمىساڭ، كاچىتىڭغا يەيسەن!
— ئەمەسە بىرەيلەن ماڭا چىراغ تۇتۇپ بەرسۇن، —
دېدى «سەۋزە ساقال» بىچارە قىياپەتتە.
رېپىك خانىم بىلەن ئاكىسى فېنېكس سوغۇق ھىجىد-

دۇنيا بالىلار ئەدەبىياتىدىكى مەشھۇر ھېكايىلەر

يىپ قويدى؛ ئاچىسى، ئېلىستىننىڭ ئىچى ئاغرىپ شامنى كۆتۈرۈپ، ئۇنى كارىدورنىڭ بېشىغا باشلاپ باردى، لېكىن شامال شامنى ئۆچۈرۈپ قويدى، ئاچىسى قورقۇپ ئۆيگە كىرىۋالدى.

قاراڭغۇدا «سەۋزە ساقال» قورقۇپ تىترەپ كەتتى. قاتتىق بوران خۇددى سوغۇق پالاستەك ئۇنى ئورنىۋالدى؛ تۈلكە ۋە بۆرىلەرنىڭ تۇمشۇقلىرى ئۇنىڭ كاپاتلىرىغا تېگىپ كېتىدىغاندەك قىلدى، ئۇلار خىرقىراپ نەپەس ئالمايدۇ. ئۇ ھېچنېمىگە پەرۋا قىلماي قاراڭغۇدا تىترەپ - تەمتەرىپ يۈرۈپ، كاتەكنىڭ ئىشىكىدىكى ئىلغۇچنى ئاخىرى تاپتى.

ئۇ ئىشىكنى تاقاپ قويۇپ، كەينىگە بۇرۇلۇپلا خۇددى قانات چىقىرىپ ئۇچقاندەك يۈگۈرۈپ ئۆيگە يېنىپ كەلدى، ئۇ ھاسىراپ ئۆيگە يېنىپ كىرگەندە مىيىقىدا كۈلۈپ، كۆرەڭلىگەن ھالدا مەيدىسىنى كېرىپ، باشقىلارنىڭ ماختاپ قويۇشىنى مەغرۇرلۇق بىلەن كۈتتى.

لېكىن ئاكىسى فېنكىس بىلەن ئاچىسى ئېلىستىن ھېچ ئىش بولمىغاندەك پەرۋا قىلماي كىتابلىرىنى ئوقۇپ ئولتۇرۇۋەردى. رېپىك خانىم ئىنتايىن تەبىئىي تەلەپپۇزدا مۇنداق دېدى:

— «سەۋزە ساقال»، ھەر كۈنى كېچىسى توخۇ كاتىكەنىڭ ئىشىكىنى چىڭ تاقاپ قوي!

